

„Dzintara” koncerts Toronto

Izcilais sieviešu koris valdzina klausītājus

Latvijas pirmajos neatkarības gados bija visai izplatīts uzskats, ka sieviešu koris nav klausāms ilgāk par 4-5 dziesmām, jo tas izteiksmē pārāk monotons. Komponisti, ja to uzrakstīja, tad galvenokārt trīsbalsīgas dziesmas, kuŗas pa laikam jauktie koŗi ietilpināja savās koncertu programmās. Cieņā bija vīru koŗi, kas bija varoņi 1864. gadā piedziedot Dikļu kalniņu pirmajās dziesmu dienās Latvijā (šogad aprit 145 gadi).

Par uzskatu maiņas aizdzietu var uzskatīt jaunā, enerģiskā diriģenta Mefodija Skujas darbību 1947. gadā dibinātā jauktā koŗa sieviešu grupu „Dzintars”. Diriģents mērķtiecīgi ieviesa četrbalsīgu dziedāšanu, kas pavēra iespēju sniegt krāsaināku un izteiksmē bagātāku mūzicēšanu. Viņa ierosmē nu arī komponisti sāka kopt šo koŗu literātūrā maz kopto žanru. Skujas vadībā sieviešu grupas mākslinieciskā pilnveidošanās ātri virzījās augšup. 1954. gadā koris kļuva par patstāvīgu vienību. „Dzintars” nostājās vadošā lomā sieviešu koŗa kultūras veidošanā Latvijā.

Pēc Skujas nāves 1959. gadā koŗu vadība pārgāja diriģentu Imanta Cepīša un Ausmas Derkēvicis rokās. Viņi māksliniecisko līmeni pacēla aizvien vēl lielākos augstumos. „Dzintars” izauga par 80 dziedātāju vienību, kļuva slavens, izcīnot padsmiņiem uzvaras starptautiskos koŗu konkursos, tapa par izcilāko sieviešu kori Latvijā.

Šo rindu rakstītājs atceras XX Vispārējo dziesmu svētku Latvijā koŗu sacensības. Likās, klausītāji bija liecinieki diriģentes Derkēvicis un komponista Pēterā Vaska „sazvērestībai”. Komponists īpaši „Dzintaram sacerot „Ķekatu dziesmu” ar visādiem skaņu efektiem un vokāliem trikiem – diriģente ar dziesmas briljanto atskaņojumu. Citādi nevarēja būt, ka žūrija piešķirā korim visaugstāko vērtējumu visā konkursā un pirmo godalgu.

Rakstītājs atceras arī vēl ko citu. Tad, kad Toronto „Zīle” 1992. gadā bija aizlidojusi uz Rīgu un koncertēja Latvijas universitātes aulā, divas daiļas dzintarietes atnesa „Dzintara” un tā diriģentes apsveikumu. Tas bija jauks žests.

Kopš 2000. gada „Dzintara” diriģente un mākslinieciskā vadītāja ir Aira Birziņa, pirms tam deviņus gadus strādājusi par sieviešu koŗa „Ausma” diriģenti. Vadījusi arī vēl citus koŗus. Birziņa ir docente Latvijas Mūzikas akadēmijas diriģēšanas katedrā. Virsdiriģente divos Vispārējos dziesmu svētkos (2003. 2008). Viņa godam turpina „Dzintara” iepriekšējo diriģentu uzturēto rosību un uztur augstu mūzikālo līmeni. Viņas vadībā koris koncertējis un līdzdarbojis dažādos mūzikālos pasākumos visā Latvijā. Sniegti koncerti Vīnē un Gracā, Austrijā, 2006. gadā koris piedalījies starptautiskā garīgās mūzikas festivālā Loreto, Italijā.

Nu „Dzintars” bija atbraucis uz Kanadu, piedalīties dziesmu svētkos Hamiltonā. Pirms svētkiem, 28. jūnijā, tas sniedza koncertu Toronto Latviešu centrā. No pašreiz 28 dziedātāju sastāva klausītāju priekšā stājās 23 dalībnieces. Izrādījās, tās nebija diriģentes īpaši izlasītas, bet izšķirējs

faktors bija spēja tālo ceļojumu materiāli atļauties. Tas savukārt liecināja par koŗa spējām sniegt augstvērtīgu priekšnesumu jebkuŗā sastāvā. Braucienu uz dziesmu svētkiem daļēji atbalstījusi Rīgas dome.

Koncerta programmas pirmā daļa bija veltīta latviešu tautasdziesmu apdarēm. To ievadīja Jāzeps Vītola 1946. gadā Detmoldā rakstītā „Pūt, vējiņi”, trīs balsīga ar klavieru pavadījumu. (Dziesma atrasta J. Vītola trimdas gadu archīvā). Sekoja Oļģerta Grāvīša „Rozēm kaisu istabiņu” rotaļīgi kontrastainā izpildījumā. Priecēja liriski sniegtā „Tek saulīte tecēdama”, Jēkaba Graubiņa apdarē, kuŗā skaņradis meistarīgi saaudis tautasdziesmas meldiju ar savu oriģinālmeldiju.

Kanadas latviešu komponisti bija pārstāvēti ar Tālivalda Ņeniņa „Es meitiņa, kā rozīte” (komponista veltījums šo rindu rakstītājam 60 gadu jubilejā) un Imanta Ramiņa „Aunu, aunu balti kājas”, abas izpildītas raitā ritējumā.

Komponisti Ilonu Rupaini reprezentēja divas latgaliešu tautasdziesmu apdares: „Jumja dziesma” un „Mōseņ’ zeilei’ viesti nesa”, savukārt Andru Kontauti – „Saules meita sagšas raksta”. Iespaidīga kā pati apdare, arī izpildījums bija Valda Zilvera „Vēja māte”. Daļas noslēgumā dzintarietes dziedāja, kā diriģente sacīja, koŗa mīļāko dziesmu – Selgas Mences (Agris Plīsums) „Kur tu biji, bāleliņi”.

Koncerta otrajā daļā iepazināties ar Mārtiņa Brauna „Sapnis par Rīgu” (komponista teksts), Jāņa Lūsēna „Karoga dziesma” (Rainis), Agra Engelmana „Mātei Latvijai” (Rainis). Zīmējoties uz „Karoga dziesmu”, nelikās, kā tā ar visiem pianistiskiem rotājumiem spēj atstāt to iespaidu, ko rada vienkāršā, himniskā Jāņa Cīruļa, tāda pat nosaukuma un teksta autora dziesma. Ļoti skaisti, izteikti liriskā veidojumā izskanēja Pēterā Barisona „Melodijas” (Jānis Sudrabkalns).

Pārējās dziesmas programmā: Leonīda Vīģnera „Vakars” (Kārlis Skalbe), Roberta Liedes „Ticība” (Leonīds Breikšs), Jāņa Lūsēna „Trīs zvaigznes” (Māra Zālīte), Imanta Kalniņa „Apliecinājums” (Viks) un jo populārā Mārtiņa Brauna „Saule, pērkons, Daugava” (Rainis).

Visas bagātās programmas izpildījumā iepriecēja jauno balsu tīrskanība, intonācijas tīrība un vokālā daiļskanība. Tāpat diriģentes Birziņas meistarība veidot dziesmu izteiksmes bagātību, tēlainību un mūzikāli niansētu plūsmi.

Kā teicams vairāku dziesmu pavadītājs bija pianists Mārtiņš Zilberts, Latvijas pianistu lielmeistara Venta Zilberta dēls. Viņa delikātā spēle nekad nenomāca koŗa balsis, bet, sekojot mūzikas audumam, savukārt atbilstīgi palīdzēja celt dziesmu drāmatiskos momentus. M. Zilberts Latvijā strādā par pavadītājpianistu vairākiem koŗiem un Latvijas Nacionālajā operā.

Labu veiksmi korim spodrināt dziesmu kā dzintaru it visos tālos un tuvos ceļos!

Arvīds Purvs